



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 456/2019-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], Piešťany, zastúpeného advokátskou kanceláriou Roman Kvasnica a partneri s. r. o., Žilinská cesta 130, Piešťany, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Roman Kvasnica, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 97/2008 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]

██████████ (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 97/2008 (ďalej len „napadnuté konanie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľovi ako trestne stíhanej mladistvej osobe bol v trestnom konaní opatrením okresného súdu sp. zn. 2 Tp 70/2004 z 25. augusta 2004 ustanovený obhajca (ďalej len „ustanovený obhajca“). Sťažovateľ bol trestným rozkazom okresného súdu č. k. 1 T 97/2008-927 zo 6. októbra 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 18. marca 2009 (ďalej len „trestný rozkaz“), uznaný vinným a bol mu uložený súhrnný trest odňatia slobody v trvaní 24 mesiacov s podmieneným odkladom a so skúšobnou dobou v trvaní 3 rokov.

2.1 Ustanovený obhajca v napadnutom konaní vyčíslil trovy povinnej obhajoby a návrhom, ktorý bol doručený okresnému súdu 20. mája 2010, žiadal, aby okresný súd rozhodol o priznaní odmeny za poskytovanie právnych služieb v napadnutom konaní. Okresný súd rozhodol o priznaní odmeny za poskytovanie právnych služieb ustanovenému obhajcovi uznesením sp. zn. 1 T 97/2008 z 18. júla 2019.

2.3 Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti ďalej uviedol, že o existencii uznesenia sp. zn. 1 T 97/2008, ktorým okresný súd priznal ustanovenému obhajcovi odmenu vo výške 2 594,42 €, sa dozvedel, až keď mu bolo zo strany okresného súdu doručené, teda po viac ako 10 rokoch od nadobudnutia právoplatnosti trestného rozkazu. Zároveň bol sťažovateľ poučený, že k úhrade priznanej odmeny ustanovenému obhajcovi môže byť následne súdnym rozhodnutím zaviazaný. V ústavnej sťažnosti sa ďalej uvádza, že „... Sťažovateľ nemal žiadnu vedomosť o tom, že v jeho trestnej veci prebiehajú akékoľvek ďalšie úkony, a to až do dňa 13.08.2019, kedy mu bolo doručené uznesenie o priznaní odmeny ustanovenému obhajcovi. Všetky svoje záväzky spojené s jeho mladíckou trestnou minulosťou sťažovateľ dôvodne považoval za ukončené najmä z dôvodu, že zo strany Okresného súdu Piešťany nebola sťažovateľovi po právoplatnosti trestného rozkazu doručená žiadna písomnosť viac ako 10 rokov. Sťažovateľ sa dozvedel po viac ako desiatich rokoch po svojom odsúdení, v čase keď toto odsúdenie bolo už dávno zahladené, že na

Okresnom súde Piešťany prebieha konanie, ktorého predpokladaným výsledkom bude súdne rozhodnutie, ktoré sťažovateľa zaviazá uhradiť sumu 2.594,42 €...

... Protiprávny stav zapríčinený konaním, resp. nečinnosťou Okresného súdu Piešťany, spočíva v tom, že ani po dobu dlhšiu ako 9 rokov odo dňa, kedy ustanovený obhajca podal návrh na rozhodnutie o priznaní odmeny za poskytovanie právnych služieb, Okresný súd Piešťany nerealizoval v uvedenej veci žiadny úkon, nevyzval sťažovateľa, aby sa k návrhu ustanoveného obhajcu vyjadril a ani neinformoval sťažovateľa, že takýto návrh bol podaný...“.

3. Na základe skutočností uvedených v ústavnej sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, v ktorom vysloví, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní na okresnom súde vedenom pod sp. zn. 1 T 97/2008 porušené boli. Súčasne sa sťažovateľ domáha priznania finančného zadost'učinenia v sume 5 000 € a úhrady trov konania.

II.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

4. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

5. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

6. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou

od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

7. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

8. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

9. Pri predbežnom prerokovaní návrhu takto ústavný súd skúmal, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré sú podané navrhovateľom bez právneho zastúpenia podľa § 34 a § 35 zákona o ústavnom súde a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu (§ 37 zákona o ústavnom súde), návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané zjavne neoprávnenou osobou, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

10. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

11. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej

lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08) a ich prípadné porušenie možno preskúmať spoločne.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní v časti, ktorá sa týka rozhodovania priznaní odmeny ustanovenému obhajcovi.

13. Ústavný súd z obsahu spisu zistil, že okresnému súdu bol v napadnutom konaní 20. mája 2010 doručený návrh obhajcu *ex offio* na priznanie odmeny a náhrad. Okresný súd vydal uznesenie sp. zn. 1 T 97/2008 z 18. júla 2019, ktorým priznal ustanovenému obhajcovi odmenu povinnej obhajoby vo výške 2 594,42 € [k tomu pozri § 553 ods. 2 a ods. 5 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v spojení s § 12 ods. 3 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, pozn.].

13.1 Uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 97/2008 bolo sťažovateľovi doručené 13. augusta 2019, pričom v časti odôvodnenia uznesenia okresný súd uviedol: „*Súd zároveň odsúdeného poučuje, že trovy povinnej obhajoby dočasne znáša štát. Až po zistení majetkových pomerov odsúdeného súd rozhodne, či je odsúdený povinný uhradiť trovy povinnej obhajoby, prípadne či má nárok na bezplatnú obhajobu, resp. obhajobu za zníženú náhradu.*“

13.2 Podstata námietky sťažovateľa, ktorú formuloval vo svojej ústavnej sťažnosti, spočíva v tom, že nečinnosťou okresného súdu (keď okresný súd o priznaní odmeny ustanovenému obhajcovi rozhodol až po 9 rokoch od podania návrhu, pozn.) sa sťažovateľ dozvedel o možnej povinnosti uhrádzať trovy povinnej obhajoby až po 10 rokoch od právoplatnosti trestného rozkazu, ktorým bol sťažovateľ uznaný za vinného a ktorým mu bol uložený trest (trestný rozkaz č. k. 1 T 97/2008-927 nadobudol právoplatnosť 18. marca 2019, pozn.).

13.3 Sťažovateľ vo svojej ústavnej sťažnosti zdôrazňuje tú skutočnosť, že „... *nemal žiadnu vedomosť o tom, že v jeho trestnej veci prebiehajú akékoľvek ďalšie úkony, a to až do dňa 13.08.2019, kedy mu bolo doručené uznesenie o priznaní odmeny ustanovenému obhajcovi. Všetky svoje záväzky spojené s jeho mladíckou trestnou minulosťou sťažovateľ dôvodne považoval za ukončené najmä z dôvodu, že zo strany Okresného súdu Piešťany nebola sťažovateľovi po právoplatnosti trestného rozkazu doručená žiadna písomnosť viac ako 10 rokov. Sťažovateľ sa dozvedel po viac ako desiatich rokoch po svojom odsúdení, v čase keď toto odsúdenie bolo už dávno zahladené, že na Okresnom súde Piešťany prebieha konanie, ktorého predpokladaným výsledkom bude súdne rozhodnutie, ktoré sťažovateľa zaviazá uhradiť sumu 2.594,42 €...“.*

14. Ústavný súd uvádza, že overením aktuálneho stavu napadnutého konania zistil, že uznesenie okresného súdu sp. zn. 1 T 97/2008 z 18. júla 2019 o priznaní odmeny a náhrad ustanovenému obhajcovi nadobudlo právoplatnosť 18. augusta 2019, a teda ústavná sťažnosť, ktorou sťažovateľ namieta porušenie svojho práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru smerovala už proti právoplatne skončenému konaniu.

15. Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je teda požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05, III. ÚS 355/2012). Ústavný súd preto v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje ochrana len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

16. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu

právnej neistoty, v ktorej sa nachádza fyzická osoba alebo právnická osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci, ktorý (účel) sa dosiahne právoplatným rozhodnutím (I. ÚS 167/03). Navyše, zjavná neopodstatnenosť sťažnosti, prostredníctvom ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, môže vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už príslušný súd meritórne rozhodol pred podaním sťažnosti ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 223/2010, I. ÚS 544/2012, I. ÚS 559/2014), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia ústavnej sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06, III. ÚS 176/2018, I. ÚS 204/2018).

17. Ak v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. IV. ÚS 102/05, II. ÚS 387/06, III. ÚS 462/2017). Uvedený právny názor ústavného súdu je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri rozhodnutie vo veci Mazurek proti Slovenskej republike z 3. 3. 2009, sťažnosť č. 16970/05).

18. Z uvedeného tak nesporne vyplýva, že ak v čase podania ústavnej sťažnosti (1. októbra 2019, pozn.) už bolo napadnuté konanie skončené (pozri bod 13.3 rozhodnutia), k namietaným prietahom už zjavne dochádzať nemohlo. Tento skutkový stav bol preto so zreteľom na obsah ústavnej sťažnosti, ako aj s prihliadnutím na zmysel a účel ustanovenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov základom pre záver ústavného súdu, že ústavná sťažnosť sťažovateľa proti postupu okresného súdu je zjavne neopodstatnená. Z tohto dôvodu ju ústavný súd odmietol už po jej predbežnom prerokovaní [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde].

19. Nad rámec veci ústavný súd uvádza, že v prípade sťažovateľa bola účasť advokáta v napadnutom konaní povinná, a to podľa § 37 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku,

keďže trestné stíhanie bolo vedené voči osobe sťažovateľa ako osobe mladistvej. Ústavný súd pri posúdení časového rámca rozhodovania okresného súdu v napadnutom konaní konštatuje, že okresný súd pri rozhodovaní o odmene ustanoveného obhajcu nepostupoval ústavne konformným spôsobom [o nároku ustanoveného obhajcu mal okresný súd rozhodnúť na návrh do 30 dní od jeho podania; k tomu pozri § 553 ods. 2 Trestného poriadku, pozn.]. Namietat' priedahy okresného súdu pri rozhodovaní o odmene obhajcu tak mohol predovšetkým ustanovený advokát, čo však z obsahu spisu nevyplýva.

20. Ústavný súd nemohol prihliadnuť ani na námietku sťažovateľa, že nečinnosťou okresného súdu v napadnutom konaní po dobu 10 rokov nemal vedomosť o možnej budúcej povinnosti uhradiť trovy povinnej obhajoby. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo. Podľa názoru ústavného súdu mal sťažovateľ vedieť, že ako osoba uznaná za vinného na základe právoplatného trestného rozkazu bude v budúcnosti povinný na náhradu trov trestného konania.

21. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti v celom rozsahu bolo bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľa obsiahnutých v petite jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2019

Jana Baricová
predsedníčka senátu